

Ватиканът клейми САЩ и либерализма

Вторник, 13 Декември 2011г.
Автор: Христо Петров, БТА

Бенедикт XVI сочи, че сегашната криза не е само икономическа, а морална и идеологическа

Светият престол внимателно следи и анализира политиката на Европейския съюз, особено в нейните социални и икономически измерения. Във Ватикана тази дейност се осъществява главно от Папския съвет за справедливост и мир (ПССМ) в тясно сътрудничество с Държавния секретариат, който най-често е сравняван по функции с правителство на светска държава. ПССМ е натоварен да развива и разпространява социалната доктрина на

Римокатолическата църква, в която централно място заемат отношенията между наемните работници и техните работодатели. Той събира и анализира данни за социалната справедливост, заплахите за мира и нарушенията на правата на човека, и при необходимост информира епископите за направените заключения. Наред с това поддържа връзки с международни католически и некатолически организации и институции, които са ангажирани с утвърждаването на ценностите на справедливостта и на световния мир.

Извън Ватикана най-близки отношения с ЕС поддържа Комисията на епископските конференции от Европейската общност (КОМЕСЕ), създадена през 1980 г. Всяка година тя организира есенна пленарна асамблея с участието на високопоставени представители на ЕС, на други международни организации, на академичния свят и на деловите среди.

Последният анализ на ПССМ изтъква решаващата роля на САЩ за избухването през 2008 година на световна икономическа криза. Либерализмът, който не приема държавна намеса на финансовите пазари, тласна към фалит важен международен финансов институт с надеждата, че по този начин ще бъде ограничена кризата и нейните последици. За съжаление този ход предизвика епидемия от недоверие и неговото верижно повторение наложи държавна намеса под различни форми, която на места надхвърли 20% от БВП с катастрофални последици за производството, световната търговия и работната заетост", се казва в анализа.

Ватиканските експерти определят икономическия либерализъм като идеология, която има претенциите, че заимства от теорията за пазара и така наречените закони за капиталистическо развитие, като извежда до крайност някои техни аспекти. Тази идеология предварително сама определя

законите на пазара и на икономическото развитие, без да се съобразява с действителността, като рискува да се превърне в инструмент, подчинен на интересите на страните, които се ползват с икономически и финансови предимства.

Папският съвет смята, че опасността от идеологията на либерализма е допълнително подсилена от идеологията на индивидуалните облаги, която постулира, че всяка лична печалба води цялото общество към благоденствие.

Тук се намеси лично папа Бенедикт XVI, който в социалната си енциклика изтъкна, че настоящата криза не е само икономическа и финансова, а е преди всичко от идеологическо и морално естество. "Икономиката в действителност има нужда от етика, за да функционира правилно, но не от каква да е етика, а от онази, която е привързана към личността," се посочва в енцикликата, която дефинира и остро критикува нововъзникналата идеология на технокрацията.

Критиката на папата не е насочена към техническия прогрес и към прилагането на високи информационни технологии в икономиката и финансите. Той съзира опасността от идеологията на технокрацията в абсолютизирането на ролята на технологиите и принижаването на моралните ценности, които мотивират личността при вземането на решения във финансово-икономическата сфера и не могат да бъдат заменени с бездушни и променливи технически параметри.

Тези критични анализи извеждат до първото предупреждение към ЕС и към всички, които са призвани да измъкнат света от кризата. Категоричен е изводът, че съвестта не може да приеме едни страни да просперира за сметка на други. Следователно, ако не се намери противодействие на различните форми на несправедливост, тогава отрицателните социални, политически и икономически последици ще предизвикат обстановка на растяща враждебност и преминаване към насилие, което ще подкопае основите дори на най-стабилните демократични институции.

Светият престол предлага и конкретни мерки за реформа на международната финансова и валутна система. МВФ е загубил способността си да регулира комплексното емитиране на валута. Не съществува повече онова универсално обществено благо, което се наричаше стабилност на световната валутна система.

Вторият фактор е формулирането на минимум от правила, които да бъдат прилагани в управлението на глобалния финансов пазар, който се разрасна много по-бързо от производствената сфера благодарение на всеобщия отказ от упражняване на контрол върху движението на капитали, на премахването на регулаторите в банковите и финансовите дейности и на въвеждането в тях на новите информационни технологии.

Наложително е да се възстанови предимството на духовността, на етиката и на политиката пред икономиката и финансите, смята Светият престол. Той препоръчва етичния подход да стане основата, върху която ЕС да обсъди въвеждането на мерки за данъчно облагане на финансовите операции, като се стреми да фиксира равноправни и съобразени със сложността на операциите квоти. Целта на подхода е да се постигне икономическо развитие в духа на социалната справедливост и солидарност, а една от идеите е приходите от данъка върху финансовите операции да се влеят в резервен фонд за подпомагане на засегнатите от кризи страни.

В същия етичен дух са и другите препоръки, които се отнасят до рекапитализацията на банки и разграничаването на сферите на дейност на традиционното кредитиране от тези на инвестиционното банкиране. Допустимо е държавни фондове да се използват за рекапитализиране на частни банки, но при условие, че те възприемат правилата на "доброто поведение" и използват средствата за стимулиране на производствената икономика. Разграничаването на кредитирането от инвестиционното банкиране се налага, според Ватикана, за да се въведе ред и дисциплина в сенчестите финансови пазари, където не съществуват контрол и ограничения.

Заключението е, че причините за кризата в Европа са структурни. Те се дължат на късогледни и мотивирани от предизборни интереси политически решения, които отразяват индивидуални предпочитания във финансово-кредитното потребителство.

Взаимните обвинения и проявите на култура на виновност водят до безизходица. Европейците трябва да проявят единство и солидарност, за да излязат от кризата. Чисто техническите и краткосрочни решения са недостатъчни. Необходимо е да се разработи дългосрочен социален и икономически модел на европейските институции.

Римокатолическата църква е убедена, че може да изпълни ролята на обединителна и обнадеждаваща сила в европейското общество. Корените на настоящата криза са морални и духовни. Според налагания в наше време релативизъм истината и моралът са относителни, а разбирането за добро и зло няма универсално значение и е въпрос на социално споразумяване и съгласие. Този морален релативизъм изкривява чувството за индивидуална и колективна отговорност. Кризата в ЕС не означава неговия упадък. Тя открива възможност за неговото обновление, твърдят анализите и препоръките на Светия престол.